

La Biblioteca Virtual de Prensa Histórica i *El Bien Público*

Juan Fco. Sánchez Nistal
Director de la Biblioteca Pública i
de l'Arxiu Històric de Maó

El Bien Público ha estat l'última publicació diària conservada a la Biblioteca Pública de Maó que s'ha inclòs al portal Biblioteca Virtual de Prensa Histórica, al lloc web <http://prensahistorica.mcu.es/es/estaticos/contenido.cmd?pagina=estaticos/presentacion>.

Aquest diari es publicà entre 1873 i 1939, un període de temps rècord en tots els sentits, especialment en aquells temps, caracteritzats per la curta durada que tenien aquestes publicacions.

Fundat per l'impressor i editor Miquel Parpal, vingué a ocupar el lloc que deixà un altre periòdic, *Crónica de Menorca*, que ell mateix editava des de 1870.

Prospecte de presentació d'El Bien Público
(28 de febrer de 1873)

Es presentava com un diari independent que tractava de dotar l'illa d'un mitjà de comunicació estable i vàlid per a tothom. El seu contingut, però, era manifestament dretà i monàrquic, rival de *El Menorquín*, òrgan republicà federal, i dels altres diaris que publicava la casa de Bernat Fàbregues.

El Menorquín hagué de tancar només un any després de l'aparició d'*El Bien Público*, tot i que intentà ressorgir amb altres dos noms diferents, sense èxit, al llarg del mateix any. Així, el de Parpal sortí sense competència entre 1874 i 1881, l'any en què el mateix Fàbregues arrancà *El Liberal*, que, succeït per *La Voz de Menorca*, perdurà, igualment, fins el final de la Guerra Civil.

El panorama històric de la premsa periòdica a Menorca es caracteritza per l'antiguitat del seu origen i perquè té una varietat fora d'allò que és comú en altres indrets; un tret que devem, en primer lloc, a la nissaga d'impressors que començà Joan Fàbregues i que continuaren la seva vídua i els seus fills a partir de 1812, la qual perdurà, com hem vist, fins ben entrat el segle xx.

La riquesa periodística menorquina, però, queda patent no només amb la sèrie de publicacions fabreguianes. Aquesta casa hagué de compartir el petit espai de la illa amb una altra impremta rival, la de Miquel Parpal, que entrà en l'escena periodística, com hem vist, el 1869 amb *El Diario de Mahón*, o, abans que ell, amb la de Pere Serra i la seva vídua, presents en el panorama illenc des de 1813.

Tot plegat fa que, normalment, tinguem dues versions dels quefers diaris de Menorca a partir de 1812, amb dos intervals, 1828-1832 i 1838-1855, períodes en què no sortí cap diari ni un. La resta del segle, en canvi, està cobert per vint-i-cinc títols de durada molt diferent. Si més no, aquest és el nombre de títols que aporta la Biblioteca Pública de Maó a la Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

Aquest és un projecte que es va iniciar fa uns anys; però n'havia quedat fora perquè eren 80.000 pàgines, amb un format de més de 60 cm, les que s'havien de digitalitzar.

Hem de reconèixer que els treballs duts a terme per aquest portal han aportat una descripció millor d'aquest diari que la que apuntaven les breus fitxes del nostre catàleg. Els canvis de subtítol de la capçalera mostren el periple vital del rotatiu: *Diario Monárquico* des de 1918, en arribar la Guerra Civil passà a subtitular-se *Diario Antifascista*. Un poc més tard se subtitulà *Portavoz de la Federación Local de Sociedades Obreras (UGT) y de la Agrupación Socialista* i, encara un poc més endavant, acabà canviant tot el títol pel de *Justicia Social*.

El Bien Público canvià el subtítol, l'agost de 1936, arran de l'esclat de la Guerra Civil

La nova descripció ens informa, també, que arribà a mantenir dues edicions diàries durant alguns períodes. Un dels suplementos que l'acompanyava, *La Pàgina Menorquina del Bien Público*, ja era prou conegut gràcies a l'edició facsimilar comentada que impulsà Miquel Barber Barceló atenent el seu valor etnològic. Així mateix, foren molt populars les novel·les i els assaigs que treia “per entregues” sota el segell Biblioteca del Bien Público, una sèrie que popularitzà obres que han esdevingut emblemàtiques per a la bibliografia menorquina. No hauríem reparat, però, per exemple, en els preciosos suplementos setmanals, femení i infantil, que edità aquest diari si no haguessin estat remarcats per aquesta nova descripció.

És també a través d'ella que ens adonam dels canvis que hi hagué al taller en què s'imprimia. La impremta de Miquel Sintès Rotger, el 1915, agrupà les dels que sempre havien estat rivals, Fàbregues i Parpal, i un poc més tard rebé el nom d'Imprenta del Bien Público. Llavors, *La Voz de Menorca* passà a imprimir-se als tallers de la Tipografia Mahonesa.

La presentació del portal de Prensa Histórica informa dels estàndards que han seguit per assegurar la portabilitat i la difusió d'aquestes imatges. Així mateix, les descripcions bibliogràfiques que hem comentat es poden veure i obtenir amb diferents formats de catalogació, i també s'hi relacionen els que utilitzen referits a transmissió de dades, metadades i descriptors web. Quant a formats electrònics d'imatge, el sistema permet

triar entre pdf i jpeg; imatges de les quals la biblioteca ha rebut còpia amb alta resolució.

Però potser sigui ALTO, l'estàndard que complementa OCR, el sistema de reconeixement òptic de caràcters a partir d'imatges, la funció més innovadora i, a la vegada, més entretinguda que aquest portal ofereix a l'usuari normal, ja que permet fer recerques sobre qualsevol tema d'interès en totes les publicacions que conté.

No hem evitat la temptació d'introduir-hi les paraules "Biblioteca Pública de Mahón". El sistema ens ofereix 88 resultats, dels quals 27 ens refereixen a *El Bien Público*, 22 a *La Voz de Menorca* i la resta a diferents publicacions, quasi totes menorquines tret d'un parell. Si clicam sobre qualsevol d'aquests resultats se'ns obre la imatge de la pàgina de la revista que conté aquestes paraules. No es pot dir que la història d'aquesta biblioteca fos desconeguda; però sembla clar que la lectura d'aquests resultats ampliarà notablement el coneixement que ja en tenim. Un altre exemple: una sola paraula, "football", ens donarà un centenar de resultats; "Athletic", més de cinquanta, etc.

És un portal, en definitiva, que posa a l'abast de tothom una font d'informació inèdita fins ara, tant per l'enorme quantitat d'informació que recull com per la seva comoditat d'ús. És també una eina inapreciable per a les biblioteques, ja que posa a disposició de tothom el contingut dels fons històrics que custodien, sense cap risc per a la seva conservació.